

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1944 kl. 4 em.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 8, i anledning av väckt motion angående skapande av en gemensam nordisk arbetsmarknad.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 238, av herrar *Edberg* och *Andersson* i Göteborg, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att regeringen snarast möjligt tillsammans med de övriga nordiska ländernas regeringar tar upp till allvarlig prövning frågan om skapande av en gemensam nordisk arbetsmarknad.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt yttranden över motionen från kungl. socialstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission samt lämnat tillfälle för Industriens utredningsinstitut, Landsorganisationen i Sverige och Svenska arbetsgivareföreningen att inkomma med yttranden. Arbetsmarknadskommissionens yttrande är som bilaga fogat till utskottets utlåtande.

Kungl. socialstyrelsen erinrar om att under tiden före pågående världskrig krafter voro verksamma för att eliminera de hinder för arbetskraftens rörelser mellan de olika nordiska länderna, som gällande författningsbestämmelser om skyldighet för utlänningsar att inneha arbetstillstånd reste. Det praktiska samarbetets mest påtagliga resultat var att man utan någon individualprövning lämnade arbetstillstånd åt medborgare i de nordiska länderna, med vissa undantag. Den gynnsamma utvecklingen avbröts till följd av krigshändelserna, men då Sverige fått mottaga stora flyktingsskaror, särskilt från Norge, och generell dispens från arbetstillståndstvånget numera tills vidare stadgats för alla danska, finska, isländska och norska samt estlandssvenska medborgare, har Sverige för sin del för närvarande på sätt och vis realiserat de önskemål om en gemensam nordisk arbetsmarknad, vilka framförts i motionen. Klart är dock, att den i motionen skisserade tankegången förutsätter reciprocitet de olika länderna emellan. Att efter ett fredsslut öppna våra gränser för en okontrollerad tillströmning av arbetskraft från våra grannländer torde icke vara tillrådligt, men på längre sikt vill man hoppas, att utvecklingen skall leda fram till förutsättningar för omsättande i praktiken av de tankegångar, som göra sig gällande i motionen. Socialstyrelsen finner motionens syfte behjärtansvärt

men anser, att frågan är för tidigt väckt, då alltför många ovissa faktorer ännu föreligga.

Statens arbetsmarknadskommission delar motionärernas uppfattning om värdet av ett fördjupat praktiskt samarbete mellan de nordiska länderna och anser likaledes, att den nordiska gemensamhetstanken på ett realistiskt sätt skulle taga form, därest en gemensam nordisk arbetsmarknad kunde skapas. Kommissionen finner sig emellertid icke nu kunna taga ställning till hela det föreliggande problemet, eftersom det sammanhänger med en rad mellanfolkliga, rättsliga, ekonomiska, handelspolitiska, fackliga etc. frågor, om vilka kommissionen i detta sammanhang icke kan uttala sig.

Kommissionen gör därefter samma erinran om strävandena före det nuvarande krigets utbrott, som socialstyrelsen gjort, och om huru den svenska arbetsmarknaden under kriget öppnats för medborgare från våra grannländer.

En av förutsättningarna för att en gemensam nordisk arbetsmarknad skall kunna komma till stånd synes vara att efter kriget en viss lättnad i tidigare gällande viserings- och tillståndsbestämmelser genomföres över lag i de nordiska länderna. Reciprocitet bör även eftersträvas mellan samtliga nordiska länder beträffande den allmänna arbetslöshetshjälpen.

Kommissionen riktar uppmärksamheten på de uppgifter, som vid återuppbyggnadsarbetet efter kriget kunna komma att åligga Sverige, och förutser att vid lösandet av dessa uppgifter grupper av svenska specialarbetare och ingenjörer för längre eller kortare tid torde komma att få sysselsättning inom andra nordiska länder. Kommissionen påpekar att graden av samarbete vid överflyttningar av arbetskraft mellan de nordiska länderna förutsätter en väl utvecklad arbetsförmedlingsorganisation i vart och ett av de nordiska länderna.

Utifrån de av kommissionen anförda allmänna synpunkterna understryker kommissionen till sist de av motionärerna uttalade meningarna rörande betydelsen av att de olika nordiska ländernas arbetsmarknad och näringsliv få tillgång till fritt utbyte av de idéer och den yrkeskunnighet, som olika kategorier arbetstagare representera, och kommissionen vill särskilt i detta sammanhang peka på initiativen för organiserande av arbetarutbyte de nordiska länderna emellan.

Industriens utredningsinstitut har icke hittills utfört några utredningar, som direkt taga sikte på de i motionen upptagna problemen. Inom institutet pågå emellertid utredningar angående den svenska industriens framtida behov av arbetskraft mot bakgrunden av den beräknade befolkningsutvecklingen. Det framgår av vissa beräkningar, att den framtida befolkningsutvecklingen lägger hinder i vägen för en tillväxt av stadsnäringarna i samma takt som före kriget. Detta faktum synes bli av betydelse, när det gäller att bedöma problemet om skapandet av en gemensam nordisk arbetsmarknad.

Landsorganisationen i Sverige delar i princip helt motionärernas uppfattning om det ur den nordiska kultur- och intressegemenskapens synpunkt efter-

strävansvärda i en gemensam nordisk arbetsmarknad, men idéns förverkligande är ett problem på lång sikt, som endast successivt torde kunna vinna sin lösning. Ett första mål bör vara att genom en rättslig särreglering eller i varje fall en liberalare praxis i fråga om beviljande av arbetstillstånd de nordiska ländernas arbetare beredas en privilegierad ställning. Landsorganisationen tillstyrker motionärernas förslag men framhåller, att åtgärder i motionens syfte icke böra få inkräkta på den i de nordiska länderna upprätthållna principen om arbetsmarknadsparternas frihet att avtalsmässigt reglera arbets- och anställningsvillkoren.

Svenska arbetsgivareföreningen ger sin principiella anslutning till alla sådana åtgärder, som efter kriget kunna bidra till stärkande av det nordiska samarbetet. Otvivelaktigt skulle ett sådant syfte vinnas, om medborgare i de nordiska länderna finge tillfälle att under någon tid innehava arbetsanställning i annat nordiskt land. Till skapandet av en gemensam nordisk arbetsmarknad är emellertid steget långt. Med en sådan åtgärd måste förknippas lösningen av en hel mängd arbetsmarknadspolitiska och socialpolitiska problem, vilka äro av den storleksordning, att de i allt fall ej kunna angripas, förrän normala relationer föreligga mellan länderna. Då de övriga nordiska ländernas regeringar — med undantag för Finlands — under nuvarande förhållanden sakna möjlighet att samverka med svenska representanter för att genomföra den av motionärerna föreslagna utredningen, brister en grundförutsättning för motionärernas förslag.

Utskottet delar den av motionärerna och även av remissinstanserna hävdade uppfattningen, att en av de åtgärder, som kanske verksammast skulle bidra till att stärka den nordiska gemenskapstanken, vore skapandet av en gemensam och fri nordisk arbetsmarknad. Praktiska svårigheter möta givevis på de flesta områden, som komma i fråga, när det gäller att förverkliga den nordiska samförståndstanken, men det förefaller som om dessa svårigheter relativt sett borde vara lättast att övervinna på det område motionärerna berört. Utskottet är ense med motionärerna om att den öppna och fria nordiska arbetsmarknaden är att betrakta som ett så avgörande led i de samnordiska strävandena, att förefintliga svårigheter icke få förhindra, att allvarliga ansträngningar göras för att söka åstadkomma en lösning av problemet. Under krigsåren har genom förhållandenas makt den svenska arbetsmarknaden i stor utsträckning kommit att öppnas för medborgare från våra nordiska grannländer, främst från Norge och Danmark, och för återuppbyggnadsarbetet i dessa länder, sedan de återvunnit sin självständighet, torde svensk arbetskraft i stället behöva tagas i anspråk. Men den gemensamma arbetsmarknad, som sålunda under nuvarande och väntade förhållanden på sätt och vis praktiseras, utgör ingen bestående anordning. För en sådan kräves en mera fast form och självfallet även reciprocitet länderna emellan. Vunna erfarenheter böra dock vara ägnade att psykologiskt och

i viss mån även tekniskt underlätta strävandena att förverkliga motionärernas syftemål, något som enligt utskottets mening skulle medföra påtagliga fördelar ur såväl materiell som andlig synpunkt. Det skulle verka fruktbärande både på näringslivet och den nordiska samkänslan. Motionärerna ha själva framhållit, att den samnordiska arbetsmarknadens slussar måhända icke böra öppnas med ens utan att en successiv utveckling till en fullständigt fri och öppen arbetsmarknad bör ske. Utskottet vill understryka detta uttalande och framhålla, att det torde bli nödvändigt att härvidlag framgå med en viss försiktighet under hänsynstagande till alla de faktorer, som påverka problemet. Det ligger också i sakens natur att frågan icke kan forceras medan regeringarna i Norge och Danmark sakna möjligheter att fritt förhandla med svenska representanter i berörda angelägenhet. Utskottet har också förstått motionärernas uttryck »så snart som möjligt» så, att frågan från svensk sida bör upptagas till allvarlig prövning i samråd med de andra nordiska ländernas ansvariga myndigheter så snart ske kan. Det synes dock utskottet att riksdagen har anledning att redan nu uttala en önskan om att regeringen i god tid förbereder upptagande av kontakt med våra nordiska grannländer i denna angelägenhet, och med vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren för sin del, i anledning av förevarande motion, II: 238, ville besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att regeringen så snart ske kan tillsammans med de övriga nordiska ländernas regeringar tar upp till allvarlig prövning frågan om skapande av en gemensam nordisk arbetsmarknad.

Stockholm den 28 mars 1944.

På utskottets vägnar:

HILDUR NYGREN.

Närvarande: fröken *Nygren*, herrar *Lundh*, *Gavelin*, *Jonsson* i Skutskär, fruor *Rydh Munch af Rosenschöld** och *Eriksson* samt herrar *Blombäck*, *Johansson* i Torp, *Carlsson* i Bakeröd och *Edberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

*Bilaga.**Till riksdagens andra kammarens första tillfälliga utskott.*

Kungl. Maj:t har i skrivelse den 11 februari 1944 anmodat statens arbetsmarknadskommission att avgiva yttrande över en av hrr Edberg och Andersson i Göteborg i andra kammaren den 21 januari 1944 väckt motion (nr 238) angående skapande av en gemensam nordisk arbetsmarknad. Med anledning härav får kommissionen anföra följande.

Motionärerna utgå ifrån att en av de mera betydelsefulla åtgärderna för skapande av ett väsentligt intimare samarbete mellan de nordiska länderna än vad som förelåg vid tiden innan det andra världskrigets utbrott, består i att öka den nordiska arbetsgemenskapen. De understryka emellertid, att värdet av en friare nordisk arbetsmarknad icke endast ligger däri, att den kan förankra den nordiska samkänslan utan peka också på den direkta vinst för näringslivet inom de skilda nordiska länderna, som åstadkommes genom de ökade rörelsemöjligheterna på arbetsmarknaden och en därmed sammanhängande större möjlighet att kunna utnyttja den yrkeskunnighet och yrkesskicklighet, som samma arbetskraft representerar. De framhålla vidare, att arbetsförmedlingen bättre skulle kunna lösa sina uppgifter att verka utjämning på tillgången och efterfrågan på arbetskraft, därest förmedlingsorganen kunde erbjudas större område för sin verksamhet. Motionärerna erinra vidare om det intima samarbete, icke minst inom det fackliga området, som sedan länge ägt rum mellan de nordiska arbetarrörelserna, och mena, att de fackliga organisationerna i de skandinaviska länderna äro i stånd att förhindra, att lönestandarden i något land äventyras, om man gäve större rörelsefrihet åt de nordiska arbetstagargrupperna. De uttrycka vidare den uppfattningen, att frågan om en friare nordisk arbetsmarknad har ett självklart intimt samband med det allmänna efterkrigsarbetet, i första hand vad det gäller Sveriges uppgifter i återuppbyggnadsarbetet bland de nordiska grannländerna. Motionärernas hemställan går ut på att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla, att regeringen tillsammans med de övriga nordiska ländernas regeringar till allvarlig prövning tar upp frågan om skapande av en gemensam nordisk arbetsmarknad.

Arbetsmarknadskommissionen vill genast förklara sig dela motionärernas uppfattning om värdet av ett fördjupat praktiskt samarbete mellan de nordiska länderna och anser likaledes, att den nordiska gemensamhetstanken på ett realistiskt sätt skulle taga form, därest en gemensam nordisk arbetsmarknad kunde skapas. Kommissionen finner sig emellertid icke nu kunna taga ställning till hela det föreliggande problemet, eftersom det sammanhänger med en rad mellanfolkliga, rättsliga, ekonomiska, handelspolitiska, fackliga etc. frågor, om vilka kommissionen icke i detta sammanhang kan uttala sig, utan skall därför nöja sig med att beröra vissa frågor, vilka kunna förtjäna beaktande vid ett ställningstagande till de i motionen framförda synpunkterna och önskemålen.

Kommissionen vill erinra om att redan före det andra världskriget företogs vissa åtgärder för att underlätta kontakten mellan de nordiska ländernas arbetsmarknad. Sålunda tillsatte chefen för socialdepartementet den 4 november 1938 en nämnd för att organisera och handha utbytet i studiesyfte av arbetare och tjänstemän mellan de nordiska länderna. Denna svenska nämnd för nordiskt arbetarutbyte hade sin motsvarighet i Danmark, Finland och Norge, och

ett samarbete med Island organiserades också genom förmedling av härvarande legation. De danska, finska, norska och svenska nämnderna för nordiskt arbetarutbyte sammanträdde i Stockholm i mars 1939, varvid närmare detaljer utformades för detta samarbete. Under våren och sommaren 1939 igångsattes de första utbytena mellan länderna, men krigets utbrott förhindrade givetvis ett fullföljande av verksamheten. Den svenska nämnden äger alltjämt formellt bestånd, men det synes lämpligt, att nämndens arbete vid ett eventuellt återupptagande av utbytesverksamheten överflyttas på kommissionen. För den skull vill kommissionen redan nu förklara sig vara beredd att, vad det ankommer på den offentliga arbetsförmedlingen, medverka vid ett framtida dylikt organiserat utbyte av arbetskraft. I detta sammanhang vill kommissionen framhålla värdet av det organiserade utbyte av lärarkrafter vid universitet, högskolor, läroverk och folkhögskolor, som före världskriget och även under detsamma ägt rum bland annat under ledning av föreningen Norden, och vill givetvis rekommendera, att dylika praktiska åtgärder för den nordiska arbetsmarknadens utvidgning för framtiden i ökad omfattning måtte komma till stånd.

Den svenska arbetsmarknaden har under världskriget kommit att i stor utsträckning stå öppen för flyktingar från de nordiska länderna. Genom ändring under år 1943 av 13 § av 1937 års utlänningslag äger numera dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare samt estlandssvensk antaga eller innehava arbetsanställning utan att äga arbetstillstånd. Visserligen har denna uppmjukning av utlänningslagstiftningen ägt rum i samband med flyktingsströmmen till Sverige och utgjort ett led i ansträngningarna att bereda flyktingarna möjlighet att försörja sig med produktivt arbete, men kommissionen vill uttala som sin mening, att en av förutsättningarna för att en gemensam nordisk arbetsmarknad skall kunna komma till stånd synes vara, att efter kriget en viss lättnad i tidigare gällande viserings- och tillståndsbestämmelser genomföres överlag i de nordiska länderna.

Ett annat område, där visst samarbete mellan de nordiska länderna i arbetsmarknadspolitiskt hänseende redan före krigsutbrottet genomförts, ligger inom arbetslöshetsförsäkringens ram. 13 § i förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor stadgar följande:

»Konungen äger, under förutsättning av ömsesidighet, ingå överenskommelse med främmande stat, att medborgare i denna skall vid tillämpningen av denna förordning likställas med svensk medborgare.»

Sådan överenskommelse med nordiskt grannland äger Sverige för närvarande endast med Danmark. En sådan reciprocitet bör givetvis eftersträvas mellan samtliga nordiska länder och även gälla den allmänna arbetslöshetshjälpen. Ett praktiskt led i ett vidgat samarbete i arbetsmarknadspolitiskt hänseende måste nämligen även taga sikte på att skapa ett likartat skydd vid inträffad arbetslöshet.

Kommissionen övergår därefter att något diskutera andra mera aktuella uppgifter, som utan att binda frågan om en gemensam nordisk arbetsmarknad vid ett fixt program kunna tjäna till att fördjupa erfarenheterna av ett nordiskt samarbete och för framtiden göra det möjligt att diskutera frågan efter mera konkreta linjer.

I detta sammanhang vill kommissionen då rikta uppmärksamheten på de uppgifter, som vid återuppbyggnadsarbetet i de nordiska länderna kunna komma att åligga Sverige, något som även för motionärerna framstått såsom en av grundförutsättningarna för att tanken på en gemensam nordisk arbetsmarknad skall kunna växa sig starkare. För att möjliggöra att största möjliga resultat

framkommer av de olika statliga och privata initiativ, som tagits inom detta område, synes det sålunda kommissionen angeläget, att dessa samordnas och givas en fastare organisatorisk form, vilket av Kungl. Maj:t redan i proposition (nr 365) vid höstriksdagen 1943 bebadats. Kommissionen vill erinra om att redan det första stadiet i hjälpverksamheten måste taga delar av den svenska arbetskraften i anspråk. För distributionen av livsmedel och kläder kräves sålunda personal, vilken torde behöva vara specialutbildad för sina uppgifter samt äga ingående kännedom om organisation och arbetsledning. Översändande och uppförande av monteringsfärdiga trähus fordrar likaledes, att yrkesskicklig arbetskraft på ort och ställe lämnar sina tjänster. På längre sikt kräver återuppbyggnadsarbetet dessutom en högre grad av medverkan från industriens sida för export av maskiner och utrustning till krigshärjade och i många fall helt förstörda industricentra. Omfattningen av denna medverkan från det svenska näringslivet kan självfallet icke i dag överblickas, men det står dock fullt klart, att grupper av specialarbetare och ingenjörer för kortare eller längre tidrymd komma att få sin sysselsättning i de nordiska grannländerna.

Givetvis kan kommissionen icke i detta sammanhang närmare ingå på de olika problem, som kunna uppstå vid ett svenskt deltagande i ett återuppbyggnadsarbete i de nordiska grannländerna, men vill dock framhålla som sin mening, att ett sådant arbete måste väl planläggas och erfarenheterna från denna medverkan väl tillvaratagas, då enligt kommissionens uppfattning utfallet av detta samarbete till väsentlig del kommer att bli avgörande för huruvida det av motionärerna väckta förslaget om gemensam nordisk arbetsmarknad kan förverkligas.

Beträffande problemet vilka konsekvenser en gemensam nordisk arbetsmarknad kan få för sysselsättningsmöjligheterna inom den svenska marknaden, torde det vara för tidigt att dra upp några gränser, inom vilka en diskussion av reellt värde skall kunna föras. Dock må några principiella diskussionspunkter här uppdragas.

Det kan under vissa förhållanden vara riktigt, att arbetsförmedlingen, såsom motionärerna anse, bättre kan fullgöra sina uppgifter med utjämning av tillgång och efterfrågan på arbete och arbetskraft, därest organet har tillgång till en arbetsmarknad av större omfattning. Förutsättningen härför är emellertid, att den allmänna sysselsättningsgraden inom de olika länderna ej alltför starkt divergerar till följd av stora avvikelser i ländernas ekonomiska politik. Frågan om en gemensam nordisk arbetsmarknad kan också bli en fråga om ett visst nordiskt lands mera skyddade arbetsmarknad skall röna inflytande från ett annat nordiskt lands mera konjunkturberoende arbetsmarknad. Utgår man emellertid från förutsättningen, att dylika förhållanden icke få stå hindrande i vägen för ett arbetsmarknadspolitiskt samgående de nordiska länderna emellan, uppstår frågan, i vilken omfattning som de nordiska länderna kunna bli i stånd att för framtiden samordna respektive länders arbetslöshetsbekämpande åtgärder, så att dessa få en så vid syftning som möjligt och praktiskt taget innefatta ett gemensamt nordiskt handlingsprogram vid konjunkturarbetslöshet.

Kommissionen önskar även påpeka, att graden av samarbete vid överflyttning av arbetskraft mellan de nordiska länderna förutsätter en väl utvecklad arbetsförmedlingsorganisation i vart och ett av de nordiska länderna, så att en onödig och för det ekonomiska livet kostsam yrkesväxling och förflyttning förhindras i den utsträckning detta är möjligt. Därjämte torde fordras, att arbetsmarknadsproblemen och då i första hand frågan om arbetskraftsbehovet inom varje

särskilt nordiskt land blir belyst i förhållande till tillgängliga och framtida arbetskraftstillgångar. Det anförda får emellertid icke tolkas så, att man i avvaktan på omfattande utredningar får ställa sig hindrande, om arbetsmarknadsparterna inom skilda nordiska länder nå fram till överenskommelser för olika yrkesgrupper, vilka sålunda givas möjlighet att fritt flytta mellan de nordiska länderna eller vissa av dem.

Utifrån dessa allmänna synpunkter vill kommissionen blott understryka de av motionärerna uttalade meningarna rörande betydelsen av att de olika nordiska ländernas arbetsmarknad och näringsliv få tillgång till fritt utbyte av de idéer och den yrkeskunnighet, som olika kategorier arbetstagare representera, och vill särskilt i detta sammanhang peka på de förut nämnda initiativen för organiserande av arbetarutbyte de nordiska länderna emellan.

För att ge ledning åt en diskussion om arbetsförmedlingsorganisationens betydelse vid överflyttning av arbetskraft mellan skilda geografiska områden lämnas i bifogade tabell (tabell A) uppgifter om Sveriges offentliga arbetsförmedlings medverkan i den s. k. interlokala förmedlingen under perioden 1939—43 i vårt land. Av de sammanlagt 893 265 under år 1943 tillsatta platserna vid de offentliga arbetsförmedlingarna hade 46 623 tillsatts genom överflyttning av arbetskraft mellan olika län. För år 1942 — några detaljsiffror för år 1943 föreligga ännu icke — lämnas uppgift om den interlokala förmedlingsverksamhetens fördelning efter de arbetssökandes yrkestillhörighet (tabell B). Rörande den svenska arbetsförmedlingens betydelse för inplacering av utländsk arbetskraft i produktivt arbete lämnas likaledes uppgifter. I tabell C återfinnes sålunda antalet tillsatta platser för utlänningar under perioden 1940—43. I tabell D redovisas de tillsatta platserna för flyktingar under 1943 med fördelning efter näringsgren.

I detta ärendes slutliga avgörande ha deltagit, förutom undertecknad Lundquist, vice ordförande, ledamöterna Andersson, Carell, Brodén, Vahlberg och Adamsson samt ersättaren Larsson.

Stockholm den 9 mars 1944.

Statens arbetsmarknadskommission

RYNO LUNDQUIST.

SVEN SKOGH.

Tabell A. Den interlokala förmedlingsverksamheten vid rikets samtliga offentliga arbetsförmedlingskontor åren 1939—1943.

År	Antal arbetssökande, placerade genom annat förmedlingskontor (»alla kontor inbördes»).			Därav arbetssökande placerade genom kontor i annat län (»mellan kontoren i olika län»).		
	Män	Kvinnor	Tillsammans	Män	Kvinnor	Tillsammans
1939	14 935	4 691	19 626	9 342	2 442	11 784
1940	26 478	6 935	33 413	14 412	3 544	17 956
1941	35 341	8 756	44 097	19 013	4 039	23 052
1942	55 862	13 050	68 912	31 205	5 628	36 833
1943	68 455	13 308	81 763	39 657	6 975	46 632

Tabell B. Den interlokala förmedlingsverksamheten ("mellan kontoren i olika län") vid rikets samtliga offentliga arbetsförmedlingskontor år 1942 med fördelning efter de arbetssökandes yrkestillhörighet.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Tillsammans
Jordbruk	4 237	564	4 801
Skogshushållning	898	2	900
Industri och hantverk	14 914	429	15 343
därav malmbrytning och metallindustri	3 825	30	3 855
textil och beklädnadsindustri	296	203	499
byggnadsverksamhet	7 031	—	7 031
Sjöfart och fiske	1 598	27	1 625
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	3 762	2 080	5 842
därav kontorsarbete	235	102	337
hotell- och restaurangrörelse	321	917	1 238
förvaltning och undervisning	308	249	557
sjukvård och hygien	214	701	915
Husligt arbete	46	1 412	1 458
Annat arbete	5 750	1 114	6 864
Summa	31 205	5 628	36 833

Tabell C. Förmedlingsverksamheten (tillsatta platser) för utländsk arbetskraft vid den under arbetsmarknadskommisionen inrättade speciella arbetsförmedlingen för flyktingar åren 1941—1943.

År	Män	Kvinnor	Tillsammans	
1941	1 199	2	1 201	{ Avser tiden 1/7—31/12. Endast norrmän.
1942	6 631	220	6 851	
1943	21 756	1 619	23 375	{ Endast norrmän intill 31/5, därefter alla nationaliteter.

Tabell D. Uppgifterna i Tabell C för år 1943 fördelade efter näringsgrenar.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Tillsammans
Jordbruk	3 508	99	3 607
Skogsbruk	11 059	—	11 059
Industri och hantverk	5 944	228	6 172
Samfärdsel	74	—	74
Handel	638	150	788
Husligt arbete	76	950	1 026
Annat arbete	457	192	649
Summa	21 756	1 619	23 375